

Socialpædagogisk Opholdssted

ÆBLEGÅRDEN

Gl. Byvej 56 – 5792 Årslev
Tlf.: 65992023 – Fax.: 65992025
info@aeblegaarden-aarslev.dk

Socialpædagogisk Opholdssted Æblegården

Historisk perspektiv og teoretisk grundlag

Det væsentlige grundlag for at etablere Æblegården som et Socialpædagogisk Kollektiv i slutningen af 70'erne startede som et opgør med 60'ernes autoritære ledelses- og undervisningsformer på døgninstitutionernes praksis gennem institutionskritiske aktiviteter og publikationer.

Institutionsudviklingen på behandlingssiden og i skoleundervisningen hentede inspiration såvel fra den antiautoritære pædagogik, eksempelvis fra folk som A.S. Niell, Niels Christie og Kragh-Müller som fra Den Kulturhistoriske Skole med Anton Markarenko og Lev Vygotsky tillige med C. Freinets og John Dewey's Learning by doing-principper.

Op gennem 70'erne vandt selvforvaltningstanken indpas. Den tog sit udgangspunkt i den kritiske teori, formuleret af Frankfurterskolen med den frigørende pædagogik, bl.a. Ivan Illich og Paulo Freire som bannerførere med deres socio-kulturelle kritiske udgangspunkt. Specifikt formuleret i Knud Illeris' gennemgang til læringsbegreber og specielt med afsæt i Jean Piagets tænkning. Oscar Negts ideer om eksemplarisk læring var en inspirationskilde og dannede grundlag for eksperimenter med forskellige former for projektorganiseret undervisning. Helhedsorientering, tværfaglighed og læring i tilknytning til praksisudøvelse gav bonus også i arbejdet med anbragte børn og unge med svære opdragelses- og indlæringsmæssige forstyrrelser.

Ud fra dette historiske perspektiv og teoretiske grundlag blev Æblegårdens pædagogik formuleret. Vores praksiserfaringer med børn og unge i de 3 anbringelsesformer: professionel familiepleje, skole-behandlingshjem og socialpædagogiske kollektiver betød, at vi som initiativtagere ønskede at kombinere fordelene fra disse 3 og minimere ulemperne. Vi søgte at realisere et fællesskab, hvor arbejde og fritid, bolig og familieliv hang sammen og kombinerede:

1. Kernefamiliens tæthed, varme og overskuelighed.
2. Kollektivets sociale og følelsesmæssige udfordringer og konflikter.
3. Institutionens rationelle drift, planlægning og hensigtsmæssige anvendelse af ressourcer, menneskelig som materielle.

Æblegården blev i 1980 et Socialpædagogisk Kollektiv. Det vil sige et arbejds- og bofællesskab, hvor tre familier og deres børn boede og arbejdede. Vi havde købt en 20 HA stor landbrugsejendom, som senere blev omlagt til økologisk drift med dyrehold og diverse værksteder. I 1985 blev Æblegården til en selvejende institution, en fond med bestyrelse og vedtægter. Godkendelsen lød på en normering på 8 børn og unge. Samtidig blev der også ansat medarbejdere udefra.

Som led i formidling af et alternativ til det eksisterende tilbud til anbragte børn skabte vi i 1983 – 1985 en videooptagelse om Æblegårds arbejde og liv med børnene. Den blev kaldt: **EN MULIGHED**. Den påtænkte anvendelse af videoen var børn og forældre, uddannelse af socialpædagoger og offentlige myndigheder.

I 1985 startede vi projekter med børnene omkring Jean Ayres principper om sanseintegration og Britta Holle: Børns motoriske udvikling. Alexander Lowens: Fornægtelse af kroppen, Wilhelm Reich om kropspanseret og C. G. Jungs dybdepsykologi bidrog til den udvidede forståelse af børnenes kropslige og sansemæssige udvikling. Massage og østens helhedssyn på kroppen blev integreret i den socialpædagogiske behandlings- og læringspraksis på Æblegården.

I den fortsatte metodeudvikling i slutningen af 80'erne og begyndelsen af 90'erne blev eventyrfortælling, drømmetydning og livshistorier væsentlige elementer i behandlingsarbejdet. Kinesiologitest, energifbalancering, blomstermedicin, krystaller og farver begyndte vi at bruge både i forhold til genopretning af kroppens ubalancer og følelsesmæssige blokeringer. Alt dette var med til at udvide de socialpædagogiske arbejdsredskaber, ligesom de tillige var inspirationskilder i undervisningen.

I 1991 udfærdigede Æblegården et 10 års jubilæumsskrift med titlen: **EN MULIGHED**.

Fra jubilæumsskriftets indledningsartikel citerer Bendt Lærke: ”Loris Malaguzzi fra Reggio Emilia i Italien siger om pædagogisk arbejde med børn: ”I vort handlings- og udforskningsarbejde skal vi skabe de rigtige situationer, hvori børnene kan producere agtelse for sig selv. De opsamlede akkumulerede erfaringer skal offentliggøres og generaliseres til nye handle-mønstre.”

Når vi således ønsker, at børnene skal blive aktive og bevidste, kritiske og kreative, kræver det jo i virkeligheden, at de voksne, de omgås, også er det. Vi opfatter socialpædagogisk arbejde som en kunst udøvet af sensitive mennesker, der formidler holdninger og kompetencer, er åbne og modtagelige, bestandig målrettet kreerer nye situationer og samspilsmåder ud fra en kombination af eksisterende ressourcer hos deltagerne og miljøet, i historien og ideologien”.

Bestyrelsesformand Søren Kai Christensen skriver således i jubilæumsskriftet: ” Man ser en tendens til, at de offentlige institutioner bevæger sig hen i mod de alternative opholdssteders institutionsbegreb og pædagogik ... ”og ”Æblegården må slå sig igennem med professionalisme. Der er udviklet nye behandlingsmetoder overfor stadig hårdere belastede børn og unge. Spørgsmålet er om det overhovedet er et kollektiv mere....”

De væsentlige diskussioner i dette årti foregik ligeledes på Æblegården og udsprang af flere temaer. For det første øvede sociologien stærk indflydelse på de pædagogiske og psykologiske tænkemåder. Vores professionelle identitet blev beriget ved at se, at vores hidtidige praksis blev beskrevet teoretisk. Den samme fornemmelse oplevede vi, da teorier om mønsterbrydning slog igennem. For det andet satte konstruktivismen og relationstænkningen begreberne i system og den traditionelle stadieteoritænkning som Piaget, Freud og Erikson havde formuleret, under berettiget kritik.

I jubilæumsskriftet anførte vi, at Æblegården har en faglig velfunderet behandlingslinie og en professionalisering med nye behandlingsmetoder overfor de stadig hårdere belastede børn og unge. Vi satte derfor ekstra fokus på og krav til medarbejdernes personlige, faglige udvikling og uddannelse.

Æblegårdens måde at arbejde med udviklingsområderne i behandlingsarbejdet med børnene i begyndelsen af 90'erne blev teoretisk beskrevet i Howard Gardners intelligensbegreber og Daniel Golemanns: Følelsernes intelligens.

Ved årtusindskiftet dukkede de nye sociologisk orienterede, pædagogiske og psykologiske teorier op. De beskrev sider af vores hidtidige praksis og viden, som vi længe havde arbejdet med omkring udvikling af børnenes kompetencer.

Bent Madsen, som i årevis havde været oplysende om socialpædagogik og samfundsudvikling, bidrog med nyere teorier om relationsdannelse og kompetenceudvikling. I forlængelse heraf lærte Anthony Giddens os om en verden i konstant forandring. I hans og Daniel Sterns kølvand formulerede psykologen Dion Sommer: ”at socialpædagogikken må være fremtidsorienteret og fokuseret på udvikling af kompetencer, der gør barnet og mennesket i stand til at mestre en uforudsigelig verden i konstant forandring. En verden med værdi- og normskred, individualisering, selviscenesættelse og relationsudtyndning.”

Anbragte børns og unges verden har altid været kaotisk. Tvivlsomme værdisæt og normskred har været en realitet i familien, i børneinstitutioner og folkeskoler. Dette har til stadighed været et vilkår for Æblegårdens arbejde.

Det har derfor gennem årene været en stor tilfredshed og glæde, at læse de ovennævnte forfatteres teoretiske værker og opleve vores indhøstede praksiserfaringer beskrevet.

Den idealisme og dynamik Æblegårdens arbejde karakteriseres af, repræsenterer en væsentlig forudsætning for fortsat udvikling og kvalitetsmæssig forspring i behandlings- og undervisningsarbejdet.

Dokumentet er udarbejdet af leder Inge Lærke og seminarielektor Bendt Lærke med baggrund i beskrivelserne fra opstarten af Æblegården, 10-års jubilæumsskriftet og en opsamling af Æblegårdens pædagogiske praksis siden 1980.

Konsulentvirksomhed Eliina har været tilknyttet opgaven og fungerer som sparringspartner.

Æblegården den 11. oktober 2006.

Inge Lærke
Forstander